

БОЙКО КАТЕРИНА, здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **ЛУГОВА ОЛЬГА ІВАНІВНА**, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВОЇ ДОВІРИ БІЗНЕСУ

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки України забезпечення цифрової довіри стає одним із визначальних факторів стійкості та конкурентоспроможності підприємств. Цифрова довіра розуміється як рівень впевненості стейкхолдерів – клієнтів, інвесторів, партнерів, кредиторів, регуляторних органів – у надійності, безпеці, прозорості та відповідності етичним стандартам цифрових систем, процесів і даних організації. В умовах посилення кіберзагроз, зростання обсягів цифрових транзакцій, впровадження європейських норм захисту даних (GDPR, Закон України «Про захист персональних даних») та необхідності відновлення економіки після кризових подій, традиційні механізми контролю вже недостатні. Саме тут внутрішній аудит набуває нової стратегічної ролі – інструменту системного формування та підтримки цифрової довіри бізнесу.

Цифрова довіра формується на кількох ключових рівнях: надійність інформаційних систем, захист персональних та комерційних даних, прозорість обробки інформації, відповідність регуляторним вимогам і здатність організації оперативно реагувати на ризики цифрового середовища. Внутрішній аудит, як незалежна функція третьої лінії захисту, забезпечує комплексну оцінку цих аспектів, виходячи за межі класичного фінансового контролю. Він переходить від ретроспективної перевірки до проактивного моніторингу ризиків, оцінки ефективності цифрових процесів і надання обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення стійкості бізнесу в цифровому просторі [1].

Теоретична основа такої ролі внутрішнього аудиту базується на принципах прозорості, підзвітності та простежуваність (traceability) операцій у цифрових екосистемах. Українські науковці зазначають, що в умовах цифровізації аудит перестає бути лише контрольною функцією й перетворюється на стратегічний елемент корпоративного управління, який забезпечує якість інформаційних ресурсів для прийняття рішень, знижує інформаційну асиметрію та зміцнює довіру зовнішніх зацікавлених сторін [1, 2]. Особливо важливим це стає для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність або працюють у високотехнологічних секторах, де необхідна ризик-орієнтована модель аудиту, інтеграція принципів сталого розвитку та використання сучасних технологій контролю [3].

Роль внутрішнього аудиту в цифровій трансформації бізнесу проявляється насамперед через оцінку ризиків впровадження та експлуатації нових цифрових рішень – хмарних платформ, систем електронного документообігу, автоматизованих платіжних сервісів тощо. Аудитори аналізують вразливості інформаційної безпеки, ефективність контролю доступу, відповідність вимогам

щодо захисту даних та здатність систем протистояти кіберзагрозам. У кризових умовах українського бізнесу особливо цінними виявилися дистанційні методи аудиту з використанням комп'ютерно-допоміжних інструментів (СААТТs), які дозволяють проводити повноцінний аналіз великих масивів транзакційних даних без фізичної присутності на об'єкті [4].

Окремим напрямом є забезпечення кібербезпеки та захисту інформації. Внутрішній аудит оцінює відповідність систем стандартам ISO 27001, проводить тестування, аналізує політики управління інцидентами та контролює виконання вимог законодавства про захист персональних даних. Це безпосередньо впливає на рівень довіри клієнтів і партнерів, особливо в секторах електронної комерції, фінансових технологій та онлайн-сервісів [1].

Ще один важливий аспект – підвищення прозорості та підзвітності цифрових процесів. Аудит сприяє створенню механізмів *tracability* операцій, перевірці якості та цілісності даних, що використовуються для управлінських рішень. У контексті відновлення економіки та залучення міжнародної допомоги така прозорість стає обов'язковою умовою для отримання фінансування та підтримки. Внутрішній аудит тут виступає незалежним підтвердженням того, що ресурси використовуються ефективно та відповідно до заявлених цілей [5].

Сучасні інструменти та практики внутрішнього аудиту суттєво розширюють його можливості як інструменту цифрової довіри. Аналіз даних (*data analytics*) дозволяє проводити суцільне тестування операцій замість вибіркового контролю, виявляючи аномалії, дублікати та потенційні порушення в режимі, наближеному до реального часу [4]. Безперервний аудит (*continuous auditing*) забезпечує постійний моніторинг ключових показників і контрольних процедур. Цифрові платформи для управління аудиторськими проектами діджиталізують весь цикл – від планування до звітування, підвищуючи прозорість і відтворюваність результатів [2]. В Україні ці інструменти адаптуються до національних особливостей: використання формату SAF-T UA для податкового моніторингу, автоматизований аналіз даних у державних інформаційних системах, застосування спеціалізованого програмного забезпечення для дистанційного аудиту в умовах обмеженого доступу до об'єктів [4]. Такий підхід сприяє формуванню довіри до цифрових процесів бізнесу з боку держави, інвесторів і міжнародних партнерів.

Водночас впровадження внутрішнього аудиту як інструменту цифрової довіри стикається з низкою викликів. Серед них – дефіцит фахівців, які володіють одночасно знаннями з аудиту та сучасними цифровими технологіями, недостатня інтеграція аудиту в стратегічне управління, опір змінам з боку бізнес-підрозділів, а також посилення регуляторних вимог, що вимагають швидкої адаптації процедур [3]. В українських реаліях ці проблеми посилюються обмеженістю ресурсів і кадровими втратами.

Перспективи розвитку пов'язані з подальшою цифровізацією аудиторської функції, переходом до прогностичного аналізу ризиків, посиленням інтеграції з іншими лініями захисту та фокусом на питаннях сталого розвитку й

відповідального використання цифрових технологій [1, 2]. В умовах європейської інтеграції та розбудови електронного врядування внутрішній аудит матиме вирішальне значення для забезпечення прозорості державно-приватного партнерства, ефективного використання міжнародної допомоги та підвищення інвестиційної привабливості українського бізнесу [5].

Окремої уваги заслуговує інтеграція внутрішнього аудиту з системами управління даними (data governance) та ІТ-ризиками. Якість управлінських рішень залежить від достовірності й своєчасності даних, тому аудит оцінює політики їх збирання, обробки та використання. Важливим напрямом стає аудит алгоритмів і автоматизованих рішень, зокрема на основі ШІ, що дозволяє виявляти ризики упередженості та непрозорості. У такий спосіб внутрішній аудит забезпечує не лише технічну, а й етичну складову цифрової довіри.

Посилюється і комунікаційна функція внутрішнього аудиту у взаємодії зі стейкхолдерами. Результати перевірок використовуються як для внутрішнього вдосконалення, так і для зовнішнього підтвердження прозорості бізнесу. Зростає роль нефінансової звітності та ESG-показників, які верифікуються аудитом. Це сприяє зміцненню репутації підприємств, підвищенню їх інвестиційної привабливості та розвитку довгострокових партнерств в умовах відновлення економіки України.

Таким чином, внутрішній аудит у цифрову епоху перестає бути лише контрольним механізмом і перетворюється на стратегічний інструмент формування цифрової довіри. Він забезпечує незалежне підтвердження надійності цифрових процесів, знижує ризики для стейкхолдерів і створює конкурентні переваги для бізнесу, який здатен демонструвати високий рівень прозорості, безпеки та відповідальності в цифровому середовищі.

1. Цегельник Н. І. Роль внутрішнього аудиту у забезпеченні прозорості інформаційних ресурсів для управління бізнесом в умовах цифровізації. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/278>
2. Онешко С. В., Вітер С. А., Віремейчик А. М. Стратегія розвитку аудиту в умовах цифрової економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 15. С. 64–69. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2021/12.pdf
3. Шалімова Н. С., Шалімов В. В., Андрощук І. І. Трансформація підходів до внутрішнього аудиту та контролю підприємств високотехнологічного сектору, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. *Наукові записки Львівського Університету бізнесу та права*. 2025. Вип 46. С. 155–161. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1777/1560>
4. Оптимізація діяльності з внутрішнього аудиту в кризові часи. *Міністерство фінансів України*. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Оптимізація_діяльності_з_внутрішнього_аудиту.pdf
5. Скиба Г. І., Цімошинська О. В., Несходовський І. С. Роль аудиту в забезпеченні прозорості фінансової звітності в умовах цифровізації бізнесу. *Вісник Університету «Україна»*. 2024. № 12 (39). URL: <https://ekonomics.com.ua/s200-rol-auditu-v-zabezpechenni-prozorosti-finansovoyi-zvitnosti-v-umovah-cifrovizaciyi-biznesu>

